

El repte de la transició energètica

written by Santiago Vilanova | 18 de novembre de 2021

La plataforma d'oposició al parc eòlic marí Tramuntana va presentar les seves credencials al subdelegat del govern espanyol a Girona, Albert Bramon. El vicepresident de la plataforma, l'empresari Jordi Ponjoan, va subratllar a la sortida de la reunió que el projecte és equivalent a una "invasió per part d'una gran corporació"; i va afegir que tindria un impacte "colossal", raó per la qual la plataforma ha presentat al·legacions al Pla d'Ordenació de l'Espai Marítim (POEM). El govern Sánchez ha marcat la zona, entre el Cap de Creus i Roses, com apte per un parc eòlic amb aerogeneradors flotants.

Les legítimes opinions i mobilitzacions de protesta de la plataforma, demanant que la transició energètica es faci des del territori, s'han de contraposar amb el full de ruta sobre les energies renovables exposat recentment pel president de la Generalitat, Pere Aragonès, i la consellera d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, Teresa Jordà, en un acte públic titulat "Compromís 2030, horitzó 2050: full de ruta de la transició energètica a Catalunya" celebrat el 20 d'octubre. La proposta del Govern assumeix gran part del decàleg de la Xarxa Catalana per a una Transició Energètica Justa: màxima descentralització per autoritzar els projectes però alhora màxima voluntat de concertació entre les parts implicades.

La majoria d'empreses que han realitzat parcs eòlics a Catalunya ho han fet sense la suficient concertació. Per això no podem considerar a l'empresa que impulsa el parc Tramuntana –tal com ho va exposar un membre de l'equip directiu, l'enginyer Sergi Ametller, en un debat a l'Ateneu Barcelonès el 16 de setembre ([vegeu la gravació íntegra a la web de la secció d'ecologia](#))– com una corporació energètica de

l'Ibex-35, amb els brots autoritaris i de prepotència que mostra quan planifica una gran inversió.

Acabi essent o no realitat el projecte Tramuntana –que comença a tenir el suport de membres del govern com la directora de l'Institut Català d'Energia (ICAEN), Marta Morera, i la directora general d'Energia, Assumpta Farran– s'haurà de reconèixer que la promotora Sener/BlueFloat està actuant amb transparència: parlant amb els científics que coneixen la cartografia i la hidrodinàmica de la zona; reunint-se amb els agricultors i els pescadors; entrevistant-se amb els grups ambientalistes (tasca que haurà de millorar) i oferint la participació popular en el projecte i de la mateixa Generalitat com reclama el nou decret pels camps fotovoltaics i parcs eòlics terrestres. Fins i tot ha proposat per cercar el consens –sembla ser, demanat per alguns alcaldes– fer una prova pilot amb només tres aerogeneradors dels 35 previstos. Ho han demanat també alcaldes de Catalunya del Nord pel projecte eòlic marí a Le Bacarès.

La modificació del decret llei 16/2019 que ens proposa el Govern Aragonès –que no regula els parcs “offshore”– supedita els projectes de més de 5 MW de potència a l'acceptació popular i a la participació almenys d'un 20% de la propietat o del seu finançament. La consellera Jordà ha fet una crida a la participació de les persones físiques i jurídiques, públiques i privades, radicades en el municipi o municipis de la comarca on es suggereix la instal·lació. Els promotors han de demostrar, però, que tenen disponibles més del 50% dels terrenys privats (no és el cas de Tramuntana que s'ubica en la zona de veda a uns 30 quilòmetres de la costa i en aigües territorials de l'Estat).

Sener/BlueFloat diu que es compromet a aplicar els Principis de la Inversió Responsable i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) acordats el 2015 per l'Assemblea General de les Nacions Unides, com també a respectar els criteris ESG (*Environmental, Social and Governance*). És a dir. 1) Evitar un

impacte irreversible sobre la pesca, l'agricultura, la biodiversitat i el turisme de la zona i de la seva àrea d'influència. 2) Respectar el factor social, obligant-se a consensuar el projecte i oferir compensacions als municipis implicats; creació de milers de nous llocs de treball i promoció d'una "hub" de renovables a les comarques gironines. 3) Buscar la rendibilitat però alhora el compromís social col·laborant amb la governança per resoldre el gran objectiu: descarbonitzar l'economia catalana el 2050.

OPA política a les plataformes

La proposta de crear una energètica pública, compromís del president Aragonès, que pugui participar en els grans projectes solars i eòlics, obre les portes a democratitzar la transició energètica. Un dels reptes seria que la Generalitat gestionés les deus centrals hidroelèctriques del Pirineu lleidatà encara propietat d'Endesa i que tenen caducada la concessió. Seria equivalent a 800 MW, quasi la potència d'un reactor nuclear. La meta final és generar amb renovables l'equivalent a la producció dels tres reactors nuclears que s'han de tancar a partir del 2035.

El nou decret es pot interpretar com una OPA política a totes les plataformes contràries als parcs eòlics i solars tal com fins ara s'han autoritzat. Anima a les comarques a iniciar un procés autogestionari que s'ha de portar a terme en una dècada. Per això es crearan les oficines comarcals de transició energètica amb experts. Dinamarca ho va començar a fer els anys 70, però nosaltres hem de fer-ho en una dècada i generar 14 giga watts de renovables abans del 2030. Un vertigen.

El govern Aragonès és conscient que amb petits projectes cooperatius i amb terrats solars no arribarem a satisfer la demanda energètica. A sobre tenim un problema afegit i que els estudis prospectius no han valorat: el consum s'incrementarà en un 20%, alguns experts parlen de fins a un 60%, amb la

incorporació del 5G, el cotxe elèctric i l'“hidrogen verd”.

Caldrà que la societat civil, els ajuntaments i les plataformes siguin receptives a l'oferta de concertació i participació que ofereix el govern i les empreses es posin les piles. Si apliquem el principi de precaució en el cas del projecte Tramuntana, és de preveure que els científics independents es pronuncin un cop es presentin els estudis d'impacte ambiental. L'impacte paisatgístic no és una raó convincent i coherent, després que hem deixat trinxar urbanísticament la Costa Brava. No podríem també considerar un greu impacte paisatgístic el tràfic de metaners, petroliers i gegantins creuers que embruten el nostre litoral i tallen l'horitzó? O l'impacte sobre el paisatge submarí de les destrosses de la pesca esportiva i d'arrossegament? Quantes instal·lacions solars rellevants han impulsat els empresaris turístics?

La revolució energètica comporta alhora una revolució cultural i una mirada nova sobre el paisatge humanitzat. Ens haurem d'acostumar positivament a les instal·lacions que generen energia neta i a sortir de l'analfabetisme energètic.

Si Tramuntana no es fa, la Generalitat tindrà un problema afegit per complir la Llei de Canvi Climàtic i Girona es veurà èticament obligada a aportar un giga wat de potència renovable. Estem preparats pel repte de l'autogestió energètica que se'ns proposa i per dinamitzar projectes de comunitats energètiques locals? Dialogarem amb les empreses que s'adaptin al nou decret? O haurem de comprar l'electricitat verda dels parcs eòlics i solars d'Aragó; allargar la vida de les nuclears fins al 2050 o esperar la nova generació de reactors nuclears que ens pugui vendre TerraPower, l'empresa energètica de Bill Gates. Reflexionem-hi. Fem compatibles les petites i mitjanes instal·lacions amb els grans projectes de l'economia solar. Hem d'atrapar el temps perdut per culpa de la miopia d'uns governants que durant els anys 70 i 80, havent estat advertits, no varen

entendre les conseqüències que tindria l'emergència climàtica.